



**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BÖLÜMÜ**



mm

**Prof. Dr. Mine MENGİ Adına
TÜRKOLOJİ SEMPOZYUMU (20-22 Ekim 2011)
BİLDİRİLERİ**

ADANA-2012

EDEBİYAT GAZETESİ PEYÂM'DA BİR BEYİT MÜSÂBAKASI

Yrd. Doç. Dr. Kahraman BOSTANCI

Balıkesir Üniversitesi,

Fen-Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü/Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı

bostanci@balikesir.edu.tr

ÖZET: 1913-1914 yılları arasında yayımlanan edebî muhtevalı Peyâm gazetesi, II. Meşrûtiyet devrinin önemli gazetelerindendir. Bu gazete, sayfalarında, Doğu ve Batı edebiyatları ile ilgili konulara yer verir. Doğu edebiyatlarından bize has olan Eski edebiyatın bazı önemli şahsiyetleri bu gazetede okuyuculara tanıtılır. Peyâm'da Eski edebiyatı ilgilendiren bir mısra ve beyit müsabakası düzenlenir. Bu bildiriye, Peyâm'daki beyit müsabakası üzerinde durulacaktır. Peyâm'ın on birinci sayısında okuyucuların istekleri doğrultusunda bir beyit müsâbakası düzenlenir. Türkçe'nin seçkin şiiirlerinin berceste mısralarla değil güzel beyitlerle anlaşılacağına dikkat çekilir. Peyâm, okuyucu isteklerini dikkate alarak, Türkçe'ye gönül verenler için "Türkçe'nin En Güzel Beş Beyti Hangileridir?" tarzında bir beyit müsâbakası başlatır. Müsâbakaya beş beyit seçip gönderenlerden iki kadın ve iki erkek okuyucuya Peyâm'ın üçer aylık aboneliği verilecektir. Peyâm'ın on dördüncü sayısında bir dördlük, on dört beşlik kümelerden oluşan yetmiş dört beyit yayımlanır. On altıncı sayıda elli beyit; on sekizinci sayıda kırk altı beyite yer verilir. Peyâm'ın beyit müsâbakası, II. Meşrûtiyet devri sanat ve edebiyat çevrelerinin edebî zevkini aksettirmesi açısından önemlidir. Her yaş, cins ve kültür düzeyi farklı olan okuyucuların çeşitli dîvânları inceleyerek seçtikleri beyitleri Peyâm'a göndermeleri, Eski edebiyata olan ilgilerini de gösterir.

Anahtar Kelimeler: Peyâm, Eski Edebiyat, Beyit Müsâbakası

ABSTRACT: Peyam Newspaper which was published between 1913 and 1914 is one of the important newspapers of the 2nd Constitutional Monarchy period. This newspaper mainly focused on issues about West and East literature in its pages. Some important figures of Old Literature peculiar to our East Literature are presented in this newspaper. A line (mısra) and verse (beyit) competition related to old literature was organized by Peyam Newspaper. At this paper, the verse competition of Peyam will be discussed. At the 11th edition of Peyam a verse competition was organized in accordance with the desires of the readers'. The Turkish poems could be understood not by berceste lines but by nice verses. Having taken readers's desire into consideration, Peyam started a verse competition as "What are the best 5 verses of Turkish Literature for the Turkish Language lovers?" 3 months of Peyam Newspaper subscription would be given to 2 women and 2 men who would chose and send 5 verses. At the 14th edition of peyam, 74 verses which were consisting of one quadrant (4 lines) and 14 quintet (5 lines) were published. At the 16th edition 50 verses and at the 18th edition 46 verses were published. The verse competition organized by Peyam is very important in that it shows the literature pleasure of 2nd Constitutional Monarchy period. That Readers at

different ages and at different culture levels sent verses which they chose by searching different collected poems books shows their interest in old literature.

Keywords: Peyâm, Old literature, Verse competition

Giriş

Peyâm'ın 20 Kânûn-ı Sâni 1329/1913 tarihli on birinci sayısında, bu gazetede gerçekleştirilmesine karar verilen "Beyit Müsâbakası"nın duyurusu ile karşılaşırız. Bu duyurudan, Peyâm okuyucularının genel istekleri dikkate alınarak bir beyit müsâbakasının başlatıldığını anlıyoruz (Bostancı, 2009:162)¹.

Peyâm'ın okuyucuları Türkçe'nin "eş'âr-ı güzîdesi"nin berceste mısralarla anlaşılamayacağını, Türkçe'deki beyitlerin mısralardan daha zengin olduğunu gazete idarehânesine mektuplarla bildirirler. Bu talebi dikkate alan Peyâm, "Türkçe'nin En Güzel Beş Beyti Hangileridir?" başlığı altındaki beyit müsâbakasını başlatır.

Peyâm'ın söz konusu duyurusunda, okuyuculardan iki kadın ve iki erkeğin seçtikleri beyitlerle zevk güzelliklerindeki üstünlüklerini gösterecekleri için Peyâm'ın üçer aylık aboneliğinin kendilerine takdim edileceği belirtilir (Peyâm, 1913:11).

Peyâm'ın 30 Kânûn-ı Sâni 1329/1913 tarihli on dördüncü sayısında, beyit müsâbakasının okuyucuların dikkat ve ilgisini bir hayli çektiği söylenir. Bu ilginin lisân ve edebiyatımızın çok zengin hazînelere sâhip olduğunun ortaya çıkarılmasına da hizmet edeceği bildirilir. Peyâm, bunun için övünmektedir (Peyâm, 1913:5).

Peyâm'ın on dördüncü sayısında müsâbakaya dâhil olanların isimleri şöyle takdim edilir:

"Galata Mekteb-i Sultânîsi talebesinden (Elif) Kemâl, (Aydın) İkinci Şimendifer taburundan Ahmed Hamdi, Muhlis, Dârü'l-fünûn talebesinden Sâdık Zeki, Mehmed Muhlis, Mehmed Reşid, Nâfia Nezâreti mümeyyizlerinden Yûsuf Ziyâ, Abbâs Lûtfi, Şükrân Nâmi, (Mim) Muhlis, Şemseddîn, Mercân'da Abbâs Lûtfi, Mehmed Zekî, İbnu'zzeki Nâci, Nâci Bey'in haremî, Fâtıma Müzeyyen, Bekir Sıdkı, Mülkiyeden (Re) Hamdi, Makriköy'den [Bakırköy] (Mim) Cim Nun, Mehmed Tevfik, Bahr-ı Güzel mahallesinden (Lâm) Re, meşihatten Zekâf, (Aydın) Fuâd Os mân, (Mim) Nâile, Nükterîz Hanım ve Beyefendiler." (Peyâm, 1913:5)

Peyâm'ın 13 Şubat 1329/1913 tarihli on sekizinci sayısında beyit müsâbakasının kapatılacağı duyurulur. Bu sayıdan sonra, gazeteye beyit gönderenlerin müsâbakaya dâhil olamayacakları hatırlatılır. Peyâm'ın beyit müsâbakasında kazanan okuyucuların isimleri ve seçtikleri beyitlerin ilânının on dokuzuncu sayıda yer alacağı duyurulsa da

¹Peyâm, daha önce bir mısra müsâbakası düzenler. Bu müsâbaka hakkında daha ayrıntılı bilgi için şu bildirimize müracaat edilebilir, BOSTANCI, K. 2009:,"Edebiyat Gazetesi Peyâm'da Bir Mısra-ı Berceste Müsâbakası", Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu, Adıyaman.

böyle bir ilânla karşılaşmayız. Bunun yanı sıra, bu sayıda, Peyâm'a beyit gönderenlerin isimleri şöyle sıralanır:

"Mim Mim, Şın Kaf, Esîr, Ali Tayyâr, Ârif Hikmet, Fâtıma Bedriye, Zîşân Nâmî, Veli Rızâ, Mim, Ayın Ayın, Harîrî, Murtezâ, Emine Nazmiye, Mim Râgıb, Ahmed Rahmu'l-leyn, Hasan Hayri, Be Behîc, Mim Elif, Mehmed Hâşim, Hamîd Bedevî, Ali Avni, Mim Yakub, Şaban Âmir, Celâl Husrev, Vâhid Hulki Bey ve Hanım Efendiler." (Peyâm, 1913: 6)

Peyâm'ın 30 Kânûn-i Sâni 1329/1913 Tarihli 14. Sayısında Yayımlanan Beyitler:

İdrâk-i meâlî bu küçük akla gerekmez
Zîrâ bu terâzû o kadar sıkleti çekmez
İnsâna sadâkat yakışır görse de ikrâh
Yardımcısıdır doğruların Hazret-i Allah
Zâlimlere birgün didirür kudret-i mevlâ
Tallahi, lekad âserek-Allahu aleynâ
Eyvâh bu bâziçede bizler yine yandık
Zîrâ ki ziyân ortada bilmem ne kazandık

Reng-i vahdet zâtına bizzat mahsûs olmasa
Rû-yı dünyâda olurdu herkesin sîmâsı bir
Gelmez idi vücûda şu umrân, şu intizâm
Sa'y u amel didikleri dünyâda olmasa
Müstakîmin yeri olsa idi eğer dünyâda
Serviler öyle mekâbirde hırâm itmez idi
Kible-gâh-ı saf-ı maksûd olmazasun ey dil
Sîne-çâk olmayacak sûret-i mihrâb gibi
Cânı cânân dilemiş virmemek olmaz ey dil
Ne nizâ' eyleyelim ol ne senindür ne benim

Germî ü serdî-i dehri çekmeyen nâkıs kalır
Âb u âteşten gelir şemşîr-i cevherdâre sû
Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde
Tevâzu ayn-ı rıf'atdûr anuçün sun'-ı Yezdânî
Makâm-ı kâkülü bâlâ-yı çeşm-i izzet itmışdûr
Vicdânıdır isâet-i fi'linde âdemin
Davâcısı, şühûdu, kavânîni, hâkimi
Öldürme, ey avâlimin Allahu-ekberi
Nûrunla keşf-i râh-ı sevâb eyleyenleri

Ehl-i dikkat bir hakîkat söylemiş susmuş cihân
Bak şu lâf-endîş-i bî-idrâke hâlâ söylüyor
Sunar bir memlû câmı bin tehî peymânenen sonra
Felek dilşâd ider ehl-i dili ammâ neden sonra

Acebâ dağdağa-ı ciyâha düşen bî-çâre
Terk-i âsâyişi sermâye-i devlet mi sanır
Yürü deryâ-dil olub eyle tahammül yoksa
Rüzgârın önüne düşmeyen âdem yorılır
Bu misâfirhânenin fâniliğin fehmeylemeyen
Hâne-i kalbinde hukûk-ı gayrı mihmân istemez

Bütün serâiri tedkîk edin Hudâ zâhir
Bütün mezâhiri ta'mîk edin Hudâ mazmûn
Memâtı genc olan insân eder mi hiç der-pîş
Şeher zamânı zılâl-i meyyâli kim düşünür?
Bahârı neylerüz ol gül-izâr-ı gonce-femin
Gülüp açılması bin nev-bahâra değmez mi
Temâşâ eyleyüp âyîne içre aks-ı ruhsârın
Kıyâs itdüm perîdür sihr ile mînâya girmüştür
Ruhundan zevk alan itdi gül-i ra'nâya istiğnâ
Lebinden mest olan kıldı mey-i sahbâya istiğnâ

Vicdânını sen kendine rehber ediver de
Düşme ne gama, mihnete, ne kasvete derde!
Her neye itsem teşebbüs ye'se müncer olmada
Hâke kalb itmekte bahtum tutduğum sîm u zeri!
Zât-ı aşkım kim dilerse senden olmak müstefîr
Nâmûma itsün kanâat kendini tutsun baîd
Şarâbı hûn-ı dil sâkîsi mübrim ser-şiken câmi
Harâb olsun esâsından yıkılsın böyle meyhâne!
Câmi-i aşkundaki saff-beste-i uşşâkına
Kâmet-i bâlâ perinin kaşları mihrâb olur.

Nûru kevserle edip şeste adın cân kodılar
Câna da verdiler ân ismine cânân kodılar
Kâmetim ol dâle dönmüştür ki derd altundadır
Gözlerim ol 'ayna benzer kim azâb üstündedir
Bülbül ağlar gül ciğer-hûn lâle pür-dâğ-ı mihen
Zevkini bilmem bu dâr-ı mihnetün kimdür süren
Erbâb-ı kemâlün yeri vîrâne-i gamdur
Hâk üzre düşer mîve-i nâ-puhte olunca
Halk-ı âlem bittabi hubbu'l-vatan-ı mecbûrîdür
Bin gülistâna değışmez bûm bir vîrâneyi

Gören sanır ki Safâ'dan semâ-i râh ederim
Döner döner bakarım kû-yı yâre âh ederim
Göz siyeh, müjgân siyeh, ebrû siyeh, kâkül siyeh
Korkarım mecnûn ider bir gün bu sevdâlar beni
Hevâda yaprağa döndürdü rûzigâr beni
Hazâna muntazırım ömrümün bahârında

Ne hurmet-sûzsun ey hâl bilmez beni diyen kimse
Sen ol bir dânesin ki âşıkın bin dânesin yakdun
Olmakta güzellikte o meh Yûsuf-ı sâni
Bir fitne kopar korkarım ihvân arasında

İttihâd olmayınca vatan yaşamaz
Çünkü cân olmayınca ten yaşamaz
Ne efsûnkâr imişsin âh ey dîdâr-ı hürriyet
Esîr-i aşkın olduk gerçi kurtulduk esâretten
Ne sâl iledir ne mâl iledür
Beyim ululuk kemâl iledür
Dest-i cellâd-ı ecelden ne merd-i kavî halâs olur ne pîr-i zebûn
İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn
Garbın cebîn-i zâlimi afvetmedim seni
Türküm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi

Bakışı başka fûrûğu diğer envârı latîf
Benzemez pertev-i hüsnün güneşin pertevine
Hüsn-i hilkatle bugün serverisin hûbânın
Çeşm-i bedden güzelim saklasun Allah seni
Meclis-i vaslunda giryân olduğum ma'zûr tut
Bir tabiattır ki kalmış gam zamânından bana
Dağ olsa nigâhına dayanmaz dil-i âşık
Ol âfetin Allah ne zâlim nazarı var
Mâcerâ-yı gamı hiç sorma gözümden anla
Su gibi itmede takrîr-i meâlî çeşmim

Bir marîze çâre-sâz olmakta âciz bin tabîb
Kudret-i tibbî bana gelsün de Lokmân söylesün
Lokma-ı gam ki gülû-gîr-i melâl oldu bana
Şîr-i mâder gibi mey şimdi helâl oldu bana
Bilinmez kadri mahmûr olmadıkça neşve-i câmin
Şebâb eyymâmının keyfiyetin pîr-i dü-tâdan sor
Memnûniyiz sabânın geldikçe kû-yı yâre
Tatyîb-i hâtur eyler uğrar bu hâk-sâre
Cevri gönül müdür çeken gözdür gören ruhsârını
Allah Allah kâm alan kimdür çeken kimdür ta'b
Küfr-i zülfün salalı rahneler îmânumıza
Kâfir ağlar bizim ahvâl-i perîşânumıza

Gamlarım taksîm olursa ömrümün sâ'âtine
Hâric-i kısmet-i gamım Ya'kûbdan efzûn çıkar
İhtiyâc-ı âleme pâ-bend-i belâdur yoksa
Hod-fürûşâne müdârâ çekilir derd değil
Virmez bize kasvet hezeyân-ı mütevellî
Âzâde serâtız ne müezzîn ne imâmız

Yâre işrâb-ı şarâb itmeğe ikdâm itdüm
O da mest oldu ben dahi elden gitdüm
Olalı müntesib-i mürşid-i aşkın ey mâh
Tekyeden tekyeye koşmaktan usandım billâh

Gel be hey kahbe felek gönlümü incitme benim
Taş mı sandun yüreğim kal'a mı sandun bedenim
Âzâdegân-ı kayd-ı emel ser-firâz olur
Nâz eylesun cihâna o kim bî-niyâz olur
Çeşm-i alîli hicrin ile pür-gam eyledüm
İli 'ıyd-ı ekber eyledi ben mâtem eyledüm
Ben kimim bî-devlet ü bî-tâli ü bî-hânümân
Tâli'im âşüfte ikbâlim nigûn bahtım yamân
Berg u bârından biz el çekdük bu fânî gülşenin
Mîve-i maksûd ister olsun ister olmasun

Bağrına taş basub almış eline âhen 'asâ
Kû-yı cânânı arar titreyerek kible-nümâ
Ne yedik dânesin ne âbın içdik nânkörün
Ne zevk aldık bu bâğın biz helâlinden harâmından
Sîne-i gül çâk çâk cân-ı bülbül derd-nâk
Bâğ-ı dehrin mübtelâsı gül müdür bülbül müdür?
Ne ma'nâlar ne söz mündericdür safha-ı dilde
Eğer çi sûret-i zâhirde hâmûşum kitâb-âsâ
Safha-ı ârızım levhinde yazmağa derûnum vasfını
Gözlerim kıldım devâd her kirpiğimi bir kalem

Âlimin uluvv-i kadrini ber-vech-i bihterîn
İsbât eder şehâdet "hel yestevi'l-lezîn"
Sûk-ı âlemde revâc-ı ümmîd eylerdik biz dahi
Cehli tervîc olmasaydı muktezâ-yı rûzigâr
Ayn-ı insâf gibi kâmile mîzân olmaz
Kişi noksânını bilmek gibi irfân olmaz
Bulmaz yemezdür ekseri erbâb-ı iffetin
Gördük zamânenin nice perhîz-kârını
Yokdur sebât çünki cihân-ı harâbda
Birdür hezâr sâl ile yek-dem hayâtta

Peyâm'ın 6 Şubat 1329/1913 Tarihli 16. Sayısında Yayımlanan Beyitler

Bir katre içen çeşme-i pür-hûn-ı fenâdan
Başın alamaz bir dahi bârân-ı belâdan
İhtilâfatiyle uğraşmakda dehrin zevk yok
Zevk anun mîrsât-ı ibretten temâşâsundadır
Evsâfını neşretmeğe indi yede Kur'an
Mir'âcını keşfetmeğe çıktı göğe İsâ

Hâke yüz sürmekle kâimse yer üstünde hayât
İhtiyâr et altını hâkin hayâtın rağmına
Mihnet-i cihânda ehl-i edeb mübtelâsıdır
Erbâb-ı fikretin şu cihân kerbelâsıdır

Halvet-yâb olur mu nimet-i elvân-ı dünyâdan
Dehen-şûy olmayanlar bûs-ı dâmân-ı müdârâdan
Hemîşe bâr-ı hâtırdur nasîbi râst-ı güftârın
Zebânından değil mi çektiği bî-hûde kanburun
Ehl-i irfânım deyu kimseye bakma hor u kem
Defter-i dîvâna sığmaz söz gelür dîvânedan

.....²

Olmuş o kadar halk-ı cihân hîleye üstâd
Kim sâbika-ı şöhret-i şeytân unutulmuş

Muzaffer vakt-i fırsatta adûdan intikâm almaz
Mürüvvend-mend olan nâ-kâmî-i düşmenle kâm almaz
Zülfün düşünce gerden-i berrâkın üstüne
Billur içinde sünbül-i reyhânı andırur
Bahr isen de katre-i nâçiz göster kendini
Gönlüne gir ey gönül ol goncenin şebnem gibi
Reng-i bû da zülf-i cânâne müşâbih olmasa
Kim bakar ezhâr-ı dehrin sünbül ü şebbûsuna
Fezyâb ol maksadım kadrin teâlî eylesun
Serî hemân sağ ol bana cevrin tevâlî eylesun

Gözü dünyâ mı görür âşık-ı dîdâr olanun
Dilberi sen gibi bir mâh-ı dil-ârâ olanun
Firkat-i yâr ile oldu dil mahzûn mahzûn
Akıdır eşk-i dil-i dîdeyi Ceyhûn Ceyhûn
Benim nedîme-i rûhum tefekkürâtımdur

.....³

Âh eylediğim serv-i hırâmânun içündür
Kan ağladığım gonce-i handânun içündür
Diküp nezzâremi bir necm-i pertev-efşâne
Düşünmeyi severim muttasıl hamûşâne

Cemâl-i yâr olmayacak Leylâyı neylemeli

² Ankara Milli Kütüphane Mikrofilim Arşivinden temin edilen fotokopideki karartı nedeniyle beyit okunamadı.

³ Ankara Milli Kütüphane Mikrofilim Arşivinden temin edilen fotokopideki karartı nedeniyle ikinci mısra okunamadı.

Visâl-i yâr olmayacak Mecnûn'u neylemeli
Bir mezhebe hakdur diye bin sâde-dil uymuş
Bilmez ne imiş aslı fakat nâmını duymuş
Bir nûr-ı mübîndir ki bu tâbiş-geh-i envâr
Bir mislini olsun idemez tâ ebed ızhâr
Nideyim kıldı tâli-i nâ-sâzım
Beni bâb-ı rahmetinden cüdâ
Rû-yı rızâ göstermeyen Hazret-i Allah
Didirür elbet bir gün eyvâh

Hak bir sitem arz-ı ihlâs itdigüm dergâh bir
Bir nefes ayrılmadım tevhîdden Allah bir
Hak teâlâ azamet âleminin pâdişehi
Lâ-mekândır olamaz devletin taht-gehi
Muhammed ki mahlûkun a'lâsıdur
Cihân-ı nûr hüsn-i tecellâsıdur
Gerçi haddim değil evsâf-ı gaddârın lekin
Küll-i hûb-gerde-i gülzâr-ı edebdür haddin
Înâyet eyle ilâhi büyüklüğün biliriz
Yaz kadar eyleme nevmîd halkı rahmetten

Ne kabâhat ne de bir cünha cinâyet işler
Hük-i vicdâna muvâfık hareket etse kişi
Tevâzu ehline âlemde herkes ser-fürû eyler
Devirir seccâde yerde lîk Hakk'ın secde-gâhıdur
O rütbe mürtefidür kasr-ı bünyân-ı tevâzu kim
Riyâz-ı Cennete nezzâre kabildür zemîninden
Mazhar-ı feyz olamaz düşmeyicek hâke nebât
Mütevâzı olanı rahmet-i rahmân büyütür
İstikâmette kalem-i şu'lede mum olsa kişi
Yine mikrâz-ı kazâdan başını kurtarmaz

Âdem İskender-i vakt olsa dahi gurbette
Cilve eyler yine gönlünde mürâyâ-yı vatan
Zâhîde mihrâb-ı mescid âşîka ebrû-yı yâr
Cilvegerdür pertev-i nûr-ı hüdâ her kûşeden
Dilâ bârân-ı gam böyle kalur mı açılır elbet
Şehâb-ı derd u hicrânın havlu şemsi münevver
Ehibbâ şîve-i yağmada mebhût eyler a'dâyı
Hüdâ göstermesin âsâr-ı izmihlâl bir yerde
Âfet-i gamdan cihânda kim aceb âzâdedür
Herkesin bir derdi var madem ki âdem-zâdedür

Âdeme bir gün gibidir bir sene
Sür'at-i seyr-i cihânı görsene
Dünyâda kalmaz hiç kes

Allah bes, bâkî heves
Her kim eylerse tahammül hidemât-ı dehre
Bulur elbette umurunda Hüdâ'dan behre
Öldürme ey avâlimin Allah-ı ekberi
Nûrunla keşf-i râh-ı savâb eyleyenleri
Semt-i ihlâsa ne yoldan gider erbâb-ı nifâk
Geçmemişdür oradan onların ecdâdı bile

Tenezzül ayn-ı rif'attur anunçün sun'-ı Yezdânî
Makâm-ı kâkülü bâlâ-yı çeşm-i izzet itmişdür
Makâl-i ta'n-ı a'dâdan ne gam erbâb-ı irfâna
Atarlar taşı elbette dıraht-ı mîve-dâr üzre
Bin türlü belâ nâzil olur ehl-i kemâle
Bîçârelerin sînesi vîrâneye benzer
Âlem içre mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi
Taktîr-i Hüdâ kuvve-i bâzû ile dönmez
Bir şua ki Mevlâ yaka bir vechile sönmez

Peyâm'ın 13 Şubat 1329/1913 Tarihli 18. Sayısında Yayımlanan Beyitler:

Aşk u gam içre cânâ
Kalbim rebâba benzer!
Sana ben bilmeden de müştakım,
Sana ben görmeden de meftûnum!
Hüsün enmûzec-i mehâsindür.
Seni sevmek bu kalb için dîndür!
Hâkîleri bâlâ-yı semâvâta atan aşk,
Fânilere bir ömr-i mueyyed yaşatan aşk!

Âh efendim seni gördüm de Nedîm-i zârın,
Şimdi bildim ki ne vardur dil-i nâ-kâmında!
Kendin bileli aşka giriftâr bilir dil
Âzâdeliği kendine âr bilir dil
Fenn-i aşka başladım dikkatle gördüm nice bâb
Metni derd ve faslı hicrân ile dolmuş bir kitâb
Gözümde nûrsun, sînemde cânsın
Hemân kalbimdeki râz-ı nihânsın
Halk-ı âlem bir nefes şâd olmağa canlar verir
Cânımın cânâmı güyâ dildeki gamdur bana

Şehîd-i aşk olub feyz-i bekâ kesbeylemek hoşdur
Ne hâsıl bî-vefâ ömrün hayât-ı müsteârından
Perde çek dîdeme hicrân günü eşk-i firâk
Ki gözüm görmeye ol mâh-ı likâdan gayrı
Sâyen gibi yanınca sürünmek yeter ana

Nef'îye ger olursa mükâfât-ı kıyâmet
Şevkimiz yok dilde gerçi mübtelâ-yı firkatiz
Zevkimiz var lezzet-i gamdan haberdârız hele

Dost bî-pervâ, felek bî-rahm, devrân bî-sükûn
Derd çok, hem-derd yok, düşmen kavî, tâlii zebûn
Ne şeb kûyuna yüz sürsem o şeb ölürüm
Ne gün ki kâmetini görsem kıyâmet olur
Gönlümü her dem bir âteşten kılan pür-ıztırâb
Kim ol âteşten bir ahkerdür felekte âfitâb
Böyle sermest ü harâb etme Nedîm-i zârını
Nîm sun peymâneyi sâkî tamâm itdün beni

Derdimiz cânâne söylenmiş deva söylenmemiş
Mâcerâ söylenmiş ammâ müddeâ söylenmemiş
Çektiğim derdi ne hem-hâne ne hem-râh bilir
Âşıkım hâl-i dil-i zârımı Allah bilir
Derd ile rûyuna baktıkça senin İlhâmî
Gerçi handân olur ammâ ciğeri kan ağlar
Hâb-ı pür-ıztırâbdur bu hayât
Doğmuşuz ölmek üzre vâ-hayfâ
Dil o kandîl-i haremgâh-ı sühandır ki ona
O şerr ervâh-ı ma'ânî gibi pervâne-i feyz

Ne görür ehl-i cefâ bende vefâdan gayrı
Ne bulur şem' yakan kimse ziyâdan gayrı
Bileli kedimi ben gönlümü âşık buldum
Yâr-ı gayrı ten-i bî-tâb u tüvânım çekemez
Hiç cem'iyet-i hâtırdan eser gördün mü
Bu kadar meclise uğrar yolun ey bâd-ı sabâ
Murâd o lâle ruhun dilde dağı kalmakdur
Garaz sonunda kişinin چراغی kalmakdur
Gözüm ki kana boyandı şarâbı neyleyeyim
Ciğer ki adlara yandı kebâbı neyleyeyim

İncizâbın görülür nerde bir âfet görsen
Görmedim sen gibi âlemde belâ-hâh gönül
Sordu hayranlığımın bâisini yâr didüm
Daha ahvâlimi bilmez ona hayrânım ben
Âşinâ olmasun ağyâr ile derdim oldun
Çektiğim derd u belâlar hep o gayretler idi
Severim himmet ile pervâzını seyyârelerin
Bana sevdâ-yı tefekkür virür ıssız geceler

Şebnem değil çemendeki şu katre katre âb
Yâd eyleyüb hazânı bahâr eşk-i gam döker

Saâdet-i ezeli kâbil-i zevâl olmaz
Güneş yer üstüne ger düşse pâymâl olmaz
Âzâdegân-ı kayd-ı ecel ser-firâz olur
Nâz eylesin cihâna o kim bî-niyâz olur
Şâyed terahhum ide görüb hâk-sârını
Ömrüm geçince bekleyeyim reh-güzârını
Andım o bî-vefâyı garîbâne ağladım
Geldi hayâlî dîde-i giryâne ağladım

Derûnun pür-maârif, hemnişinin merd-i ârif kıl
Açılma ey yüzü gül şahs-ı nâdâna kitâb-âsâ
Bir hâb-ı gaflet içre hayâl-i muhâlde
Geçdi nesîm-i subh gibi ömr-i nâzenîn
Şeref virmez dürr ü gevher kemâl olmaz zerr u züyûr
Hüner kesb et hüner bahr-ı fazîlet kân-ı irfân ol
Gelmez kişinin rütbesine şemme-i noxsân
Mâlen bedeneni itmede ahbâbına hizmet
Eğerci sabrederiz cevriye felek ammâ
Zuhûr-ı gayret-i perverdigâra muntazırız

Bana bir bûse vaad itdin kefil oldu leb-i la'lin
Eğer lutfunla virmezsen alurum ben kefilinden
Hile-i cennet olursa çekeyim çâk edeyim
Dem-i vuslatta bana hâil olur pîr-i hatem
Dilde gam var şimdilik bekle gelme ey sürûr
Olamaz bir hânede mihmân mihmân üstüne
Kendi mikdârınca herkes mübtelâdur mihnete
Kimseye verilmemiş âsûde hâlin hücceti
Aşk odu evvel düşer ma'sûka ondan âşîka
Şem'i gör kim yanmayınca yakdı pervânesin

Sonuç

Edebiyat gazetesi Peyâm, II. Meşrûtiyet devrinde gazeteci-yazar, devlet ve siyaset adamı Ali Kemâl'in başyazarlığında okuyucuların karşısına çıkar.

Ali Kemâl, edebiyat gazetesi Peyâm'ın edebî ağırlıklı olmasına özellikle dikkat etmiştir. Bu gazetede okuyucuların istekleri doğrultusunda bir "Beyit Müsâbakası" gerçekleştirilmiştir. Müsâbakanın amacı Türkçe'nin seçkin beyitlerini seçmek ve sevdirmek bunun yanında bu vesileyle de Eski edebiyatı unutturmamaktadır.

Peyâm'ın "Beyit Müsâbakası"na katılan zevâtın toplumun farklı katmanlarında yer aldığı ve farklı yaş, cins ve eğitim düzeyinde oldukları anlaşılmaktadır. Ev hanımından Mülkiyelisine, itfaiyelisinden üniversite talebesine varıncaya kadar her kesimden okuyucu müsâbakaya müdâhil olur.

Edebiyat gazetesi Peyâm'ın "Beyit Müsâbakası"na gönderilen beyitler, okuyucuların büyük dikkat ve ilgi ile seçtikleri beyitlerdir. Seçilen beyitlere baktığımızda bu

beyitlerde muhteva açısından çok renkli bir çeşitlilik görürüz. Aşk, tabiat, sadakat, adâlet, tevâzû, tasavvuf, dünyanın gelip geçiciliği, vatan ve hürriyet, felekten şikâyet, kemâlât, cehâlet, sıhhat vs. konularla ilgili beyitlerin atasözleri gibi etkili olduklarını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Peyâm'a gönderilen beyitlerin farklı ve benzer yüzyıllarda yaşamış şâirlerin şiirlerinden seçildiğini anlıyoruz.

Peyâm'ın "Beyit Müsâbakası" Eski Edebiyat'ın en önemli estetik unsurlarından olan "beyit" üzerine odaklanır.

Sürelî yayımlar üzerine yapılacak olan çalışmalarla geçmiş dönemin estetik ve sanat mes'eleleri ile ilgili bu tür faaliyetleri keşfetmek; araştırma sonuçlarını ilgili kamuoyunun dikkatine sunmak akademisyenlerin aslî vazîfelerinden biri olmalıdır.

KAYNAKLAR

Peyâm, 1913: "Beyit Müsâbakası" (11:3), İstanbul.

Peyâm, 1913: "Beyit Müsâbakası" (14:5), İstanbul.

Peyâm, 1913: "Beyit Müsâbakası" (14:5), İstanbul.

Peyâm, 1913: "Müsâbaka-ı Ebyât" (18:6), İstanbul.